Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.09.2010, sen. zn. 29 NSČR 6/2008, ECLI:CZ:NS:2010:29.NSCR.6.2008.1

Číslo: 61/2011

Právní věta: I. Jestliže podle dlužníkových tvrzení zahrnutých v návrhu na povolení oddlužení sepsaném na předepsaném formuláři a v povinných přílohách návrhu na povolení oddlužení dlužník nabízí svým nezajištěným věřitelům (kteří nesouhlasili s nižším plněním) méně než 30 % jejich pohledávek, pak je to ve smyslu § 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. „Důvodný předpoklad“ insolvenčního soudu podle uvedeného ustanovení vychází z údajů tvrzených a doložených samotným dlužníkem. Není-li dlužník schopen ani tvrdit skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat, že nezajištěné věřitele, kteří nesouhlasili s nižším plnění, uspokojí alespoň v rozsahu 30 % jejich pohledávek, je důvod návrh na povolení oddlužení zamítnout. II. Neodůvodňuje-li stav insolvenčního řízení v době, kdy insolvenční soud rozhoduje o schválení oddlužení, závěr, že nezajištění věřitelé, kteří nesouhlasili s nižším plněním, obdrží na úhradu svých pohledávek v oddlužení alespoň plnění v rozsahu 30 % (i s přihlédnutím ke konkrétním skutečnostem, jež mají podle tvrzení dlužníka nastat v budoucnu), insolvenční soud oddlužení neschválí. Na takovém základě lze totiž důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé (kteří nesouhlasili s nižším plněním), bude nižší než 30 % jejich pohledávek. Obecný úsudek typu, že mzdy porostou nebo že důchody se budou zvyšovat (ve vazbě na možnou inflaci), není podkladem pro závěr, že dlužník (jenž v tomto směru jiné tvrzení nenabídne a nedoloží) dané kriterium splní. II. Insolvenční zákon zásadně nevylučuje, aby insolvenční soud rozhodl o tom, zda schvaluje oddlužení, před zjištěním přihlášených pohledávek. U přihlášených pohledávek, jež v době, kdy soud rozhoduje o schválení oddlužení, ještě nejsou přezkoumány (např. proto, že se u nich odstraňují vady přihlášek), je základním východiskem pro závěr, zda k nim v dané fázi řízení má být přihlédnuto a zda předpoklady pro schválení oddlužení mají být v dotčeném ohledu dále šetřeny, postoj, který dlužník k těmto pohledávkám zaujal v seznamu svých závazků.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 28.02.2009

Spisová značka: 29 NSCR 6/2008

Číslo rozhodnutí: 61

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Insolvence, Oddlužení

Předpisy: § 104 odst. 1 IZ
§ 104 odst. 3 IZ
§ 391 IZ
§ 392 odst. 1 písm. a) IZ
§ 395 IZ

§ 405 IZ

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Usnesením ze dne 26. 3. 2008 K r a j s k ý s o u d v Brně neschválil oddlužení dlužnice (bod 1. výroku), prohlásil konkurs na její majetek (bod 2. výroku), určil, že jde o nepatrný konkurs (bod 3. výroku) a uvedl, kdy jeho usnesení bylo zveřejněno v insolvenčním rejstříku (bod 4. výroku).

Soud vyšel z toho, že:

1) Do insolvenčního řízení zahájeného na základě insolvenčního návrhu dlužnice se včas přihlásilo celkem 10 věřitelů s pohledávkami ve výši 586 065,63 Kč.
2) Dne 21. 3. 2008 byly přezkoumány pouze pohledávky věřitelů pod čísly 3 až 5 a 8, přičemž z nich dlužnice popřela pravost pohledávky věřitele číslo 4, s tím, že tato pohledávka byla uhrazena. Ostatní přezkoumané pohledávky byly zjištěny.
3) Zbylé (přihlášené) pohledávky nebyly dosud přezkoumány, jelikož ostatním věřitelům dosud neuplynula lhůta pro doplnění přihlášek či odstranění jejich vad.
4) Příjmy dlužnice sestávají z částky 9658 Kč (invalidní důchod) a z částky 1066 Kč (sociální příplatek).
5) Podle zjištění insolvenčního správce nebyl zjištěn majetek dlužnice, který by při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty mohl dosáhnout zákonem stanovené hranice 30 %.
6) Z částky 10 724 Kč měsíčně je dlužnice schopna při schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře splácet 3658 Kč měsíčně.
Na tomto základě soud prvního stupně – cituje ustanovení § 168 odst. 2 písm. a), odst. 3, § 395 odst. 1 písm. b), § 398, § 403 odst. 1, § 405 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona) – uzavřel, že dlužnice nesplňuje podmínky pro oddlužení žádným ze zákonem předvídaných způsobů.
Soud prvního stupně uvedl, že k částce 586 065,63 Kč, uplatněné pouze přihláškami věřitelů, je nutné přičíst částku 750 Kč měsíčně na odměně insolvenčního správce (za 5 let 45 000 Kč) a částku 150 Kč měsíčně na hotových výdajích insolvenčního správce (za 5 let 9000 Kč) a dále částku 10 206 Kč na dani z přidané hodnoty u insolvenčního správce.
Pro posouzení splnění podmínek ke schválení oddlužení tedy celková částka závazků dlužnice činí nejméně 650 325,63 Kč. Dlužnice je schopna splatit v zákonné lhůtě pouze 219 480 Kč, přičemž částka potřebná pro schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře činí nejméně 240 079,68 Kč (věřitelům s přihlášenými zjištěnými nezajištěnými pohledávkami by dlužnice měla zaplatit 175 819,68 Kč a insolvenčnímu správci 64 260 Kč). Měsíčně by tak měla splácet věřitelům 2930,33 Kč, a insolvenčnímu správci 1071 Kč (celkem 4001,33 Kč) Žádný z věřitelů pak s nižší (než zákonnou třicetiprocentní) kvótou nesouhlasil.

Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty je pak vzhledem ke zprávě insolvenčního správce o stavu majetku dlužnice nereálné.

Prohlášení konkursu na majetek dlužnice odůvodnil soud prvního stupně poukazem na ustanovení § 405 odst. 2 insolvenčního zákona.

K odvolání dlužnice V r c h n í s o u d v Olomouci usnesením ze dne 17. 7. 2008 potvrdil usnesení soudu prvního stupně v bodech 1. a 2. výroku (první výrok) a odmítl odvolání v rozsahu, v němž směřovalo proti bodům 3. a 4. výroku usnesení soudu prvního stupně (druhý výrok).

Odvolací soud měl úvahy, jež vedly soud prvního stupně k neschválení oddlužení, za správné,

přitakávaje jeho závěru, že s příjmem, který má k dispozici, by dlužnice mohla ve lhůtě 5 let uhradit nezajištěným věřitelům částku 155 220 Kč, která představuje pouze 26,48 % pohledávek.

K námitce odvolatelky, že soud prvního stupně nezohlednil, že její invalidní důchod je pravidelně každý rok zvyšován, takže nepochybně bude schopna splácet vyšší než zákonem požadované částky, a že zákon nepožaduje, aby bylo předem zřejmé a jisté, že bude splaceno 30 % dluhů, odvolací soud uvedl, že nižší plnění než 30 % pohledávek, které by měli dostat nezajištění věřitelé při splátkovém kalendáři, připouští zákon, jen když nezajištění věřitelé s tímto nižším plněním souhlasí. Jestliže věřitelé s nižším plněním nesouhlasí, je zapotřebí při posouzení, zda jsou splněny podmínky pro schválení oddlužení, vycházet ze zákonné hranice 30 % a zkoumat, zda ji dlužník splňuje v době rozhodování soudu (tedy, zda je schopen zaplatit v průběhu pěti let alespoň oněch 30 % pohledávek z příjmů, které prokáže).

Odvolací soud s dlužnicí souhlasil v tom, že její invalidní důchod bude v průběhu dalších let zcela jistě zvyšován. Dodal však, že je všeobecně známou skutečností, že důvodem zvyšování důchodů je inflace, která má za následek též zvyšování částek životního minima, od nichž se odvíjí výpočet základní části, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí. Proto je nutno – pokračoval odvolací soud – odmítnout argument, že samotné zvýšení důchodu by se mohlo projevit tím, že by dlužnice v budoucnu mohla dosáhnout na hranici 30 %. Argument odvolatelky, že se bude snažit doplnit příjmy prací dle zdravotního stavu, neměl odvolací soud za významný, s tím, že dlužnice neprokázala, že má zajištěn nějaký pravidelný příjem, k němuž by bylo možné přihlédnout.

K námitce, že ke dni rozhodování soudu nebyl zjištěn skutečný stav jejích závazků, jelikož nebyly přezkoumány všechny pohledávky, odvolací soud uvedl, že zákon spatřuje důvod pro neschválení oddlužení ve stejných skutečnostech, pro něž lze zamítnout návrh na povolení oddlužení. Při povolení oddlužení se přitom přihlíží k výši pohledávek, které dlužník sám uvedl ve svém návrhu. V projednávané věci dlužnice uvedla, že má závazky vůči celkem 14 věřitelům v celkové výši 824 672,04 Kč.

Vzhledem k tomu, že ze svého příjmu je dlužnice měsíčně schopna rozvrhnout pouze částku 3658 Kč, je – dle odvolacího soudu – nutno uzavřít, že by byly dány důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, a to i když se vyjde z toho, že se nakonec přihlásilo 10 věřitelů s celkovým objemem závazků ve výši 586 065,63 Kč.

Ani výše zjištěných pohledávek by nevedla ke schválení oddlužení, dodal odvolací soud. Ze spisu vyplývá, že po rozhodnutí soudu prvního stupně se konalo další přezkumné jednání, u kterého byly zjištěny zbývající přihlášené pohledávky. I když u dvou z těchto pohledávek byla částečně popřena jejich výše, dlužnice by ani tak nedosáhla na hranici 30 %, neboť výše zjištěných pohledávek činí 541 404,75 Kč. Oněm 30 % z uvedené částky odpovídá částka 162 421,42 Kč, dlužnice je však schopna uhradit pouze částku 155 220 Kč.

Odvolací soud souhlasil též se závěrem soudu prvního stupně, že druhá forma oddlužení (zpeněžením majetkové podstaty) se nejeví reálnou, neboť dlužnice vlastní pouze movité věci nepatrné hodnoty.

Dlužnice podala proti potvrzujícímu výroku usnesení odvolacího soudu dovolání, jež má za přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, požadujíc, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatelka řešení otázky, zda rozhodnutí, jímž soud neschválí oddlužení, může být vydáno:

1) předtím, než jsou řádně zjištěny přihlášené pohledávky,

2) jen na základě matematického výpočtu podle stavu dlužníkových příjmů a výše nezjištěných pohledávek ke dni rozhodnutí,
3) bez zvážení osobního a majetkového stavu dlužníka nejen ke dni rozhodnutí, nýbrž i v období příštích 5 let, a bez odůvodnění tohoto uvážení,
4) bez zkoumání a zjištění předpokladů, pro které nelze důvodně předpokládat zaplacení 30 % pohledávek.

Dovolací argumentace (dovolací důvod) spočívá v polemice dovolatelky se závěrem soudů nižších stupňů, že není schopna zaplatit v průběhu 5 let alespoň 30 % pohledávek.

Dovolatelka poukazuje na to, že soudy použily pro toto své zjištění výpočet zpracovaný insolvenčním správcem ještě předtím, než byly řádně zjištěny pohledávky věřitelů. Insolvenční soud konstatuje (uvádí dovolatelka), že se přihlásilo 10 věřitelů s pohledávkami v celkové výši 586 065,63 Kč; z těchto věřitelů však ke dni rozhodnutí 6 věřitelů své přihlášky nedoplnilo, neodstranilo jejich vady a nezúčastnilo se schůze věřitelů, takže ke dni konání schůze věřitelů a zjištění podkladů pro rozhodnutí soudu prvního stupně nebyl zjištěn skutečný stav závazků dlužnice.

Výpočty soudů – pokračuje dovolatelka – uvádějí, že dlužnice je schopna splatit pouze 26,48 % pohledávek, tedy částku 219 480 Kč, přičemž by bylo zapotřebí 240 079,68 Kč; rozdíl tak činí pouze částku 20 599,68 Kč, o níž lze důvodně předpokládat, že ji dlužnice splatí ze zvýšeného důchodu či příjmů po skončení pracovní neschopnosti.

Uvedené podle dovolatelky potvrzují též nové skutečnosti, když usneseními Krajského soudu v Brně ze dne 24. 9. 2008 byly odmítnuty přihlášky dvou věřitelů v celkové výši 44 660,88 Kč. Podle nového výpočtu tak dlužnice bude schopna splatit více než 30 % pohledávek.

Dlužnici pak byl nově zvýšen důchod na částku 10 128 Kč; z něj je schopna splácet částku 3262 Kč měsíčně (tuto částku plátce důchodu již nyní poukazuje insolvenčnímu správci). Navíc je dlužnice schopna splácet částku 1066 Kč ze sociálního příplatku. Celkem je tedy dlužnice schopna splácet 4328 Kč měsíčně, což je dostatečné i podle výpočtu soudu prvního stupně.

K právnímu posouzení věci dovolatelka s poukazem na dikci § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona uvádí, že soudy podle jejího mínění rozhodly o věci formálně, na základě pouhého matematického výpočtu a neúplných podkladů, aniž se (jak stanoví zákon) zabývaly všemi okolnostmi a důvody. Soud prvního stupně tak navíc rozhodl v okamžiku, kdy ještě nebyly řádně zjištěny pohledávky věřitelů, tyto nezjištěné pohledávky však použil pro základ svého výpočtu.

Dovolatelka má za to, že zákon nepožaduje, aby bylo předem zřejmé a jisté, že bude splaceno 30 % pohledávek, ale naopak, že musí být zjištěn důvodný předpoklad, že tolik zaplaceno nebude. Soudy se podle ní v tomto případě nevypořádaly s tím, zda a proč je či není možno důvodně předpokládat nezaplacení 30 % pohledávek, spokojily se s pouhým výpočtem toho, co bude jistě splaceno dle stavu ke dni rozhodnutí a nezvážily možný vývoj platební schopnosti v průběhu 5 let oddlužení.

Znění zákona je dle dovolatelky k dlužníku shovívavé v tom, že nežádá zjišťování okolností odůvodňujících předpoklad splacení 30 % pohledávek, ale naopak musí být zjišťovány skutečnosti odůvodňující předpoklad, že dlužník 30 % dluhů v průběhu 5 let nezaplatí. Teprve tehdy – tvrdí dovolatelka – může být návrh na povolení oddlužení zamítnut (a oddlužení z téhož důvodu neschváleno). Tato zjištění však soudy neprovedly, respektive si je zjednodušily na pouhý výpočet ke dni rozhodnutí.

Je v pravomoci soudu dobrodiní zákona – povolení oddlužení – po celou dobu trvání oddlužení dlužnici odebrat a prohlásit konkurs na její majetek. Jsou zde proto záruky toho, že dlužnice učiní

vše, aby plán oddlužení dodržela a také záruky pro věřitele, že pokud plán oddlužení plněn nebude, mohou se uspokojit z majetku dlužnice v později prohlášeném konkursu. Naopak okamžitým prohlášením konkursu budou zvýšeny náklady na výdaje a odměna insolvenčního správce a věřitelům se tak dostane méně, než mohou očekávat v průběhu oddlužení.

Dovolatelka – ač zastoupena advokátkou – uplatněnou dovolací argumentaci výslovně nepřipíná k žádnému z dovolacích důvodů taxativně vypočtených v § 241a odst. 2 a 3 o. s. ř., z obsahového hlediska však je její dovolání především kritikou správnosti právního posouzení věci odvolacím soudem, jíž je vyhrazen dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Pro rozhodnutí vydaná v insolvenčním řízení jsou ustanovení občanského soudního řádu o přípustnosti dovolání přiměřeně aplikovatelná dle § 7 odst. 1 insolvenčního zákona.

S přihlédnutím k době vydání dovoláním napadeného usnesení se rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném do 30. 6. 2009) podává z bodu 12., části první, článku II. zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Proti výroku usnesení, jímž odvolací soud v této věci potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o neschválení oddlužení dlužnice, stejně jako proti výroku usnesení, jímž odvolací soud v této věci potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o prohlášení konkursu na majetek dlužnice, může být dovolání přípustné jen podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) a odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 237 odst. 1 písm. c) a odst. 3 o. s. ř. V obou případech jde o usnesení, odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto v insolvenčním řízení „ve věci samé“.

V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti výroku usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o prohlášení konkursu na majetek dlužnice, je Nejvyšší soud odmítl jako nepřípustné podle § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř., jelikož dovolatelka mu ve vztahu k tomuto výroku nepředkládá k zodpovězení žádnou otázku zásadního právního významu.

V rozsahu, v němž dovolání směřuje proti výroku usnesení, jímž odvolací soud potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výroku o nechválení oddlužení dlužnice, shledává Nejvyšší soud dovolání přípustným pro zodpovězení otázek položených dovolatelkou, v dovolacím řízení dosud neřešených.

Vzhledem k době vydání napadeného usnesení byl pro další úvahy Nejvyššího soudu rozhodný výklad insolvenčního zákona ve znění účinném do 31. 12. 2008 (tedy naposledy ve znění zákona č. 362/2007 Sb.).

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 391 insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení musí vedle obecných náležitostí podání obsahovat a) označení dlužníka a osob oprávněných za něho jednat, b) údaje o očekávaných příjmech dlužníka v následujících 5 letech, c) údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky (odstavec 1). Návrh na povolení oddlužení lze podat pouze na formuláři; náležitosti formuláře stanoví prováděcí právní předpis. Podobu formuláře zveřejní ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup; tato služba nesmí být zpoplatněna (odstavec 2).

Dle ustanovení § 395 insolvenčního zákona insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení, jestliže se zřetelem ke všem okolnostem lze důvodně předpokládat, a) že jím je sledován nepoctivý záměr, nebo b) že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé, bude nižší než 30 % jejich pohledávek, ledaže tito věřitelé s nižším plněním souhlasí (odstavec 1). Insolvenční soud zamítne návrh na povolení oddlužení i tehdy, jestliže a) jej znovu podala osoba, o jejímž návrhu na povolení oddlužení bylo již dříve rozhodnuto, nebo b) dosavadní výsledky řízení dokládají lehkomyslný nebo nedbalý přístup dlužníka k plnění povinností v insolvenčním řízení (odstavec 2). Na nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení oddlužení lze usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka, jeho zákonného zástupce, jeho statutárního orgánu nebo člena jeho kolektivního statutárního orgánu a) v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek takové osoby, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo b) podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy (odstavec 3). Rozhodnutí o zamítnutí návrhu na povolení oddlužení se doručuje dlužníku, osobě, která návrh podala, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti němu může podat pouze osoba, která návrh podala (odstavec 4).

Ustanovení § 405 insolvenčního zákona dále určuje, že insolvenční soud oddlužení neschválí, jestliže v průběhu insolvenčního řízení vyšly najevo skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení; v případě uvedeném v § 402 odst. 4 tak rozhodne namísto rozhodnutí o způsobu oddlužení (odstavec 1). Jestliže insolvenční soud oddlužení neschválí, rozhodne současně o způsobu řešení dlužníkova úpadku konkursem (odstavec 2). Rozhodnutí, jímž oddlužení neschválí, doručí insolvenční soud zvlášť dlužníku, insolvenčnímu správci a věřitelskému výboru. Odvolání proti tomuto rozhodnutí může podat pouze dlužník (odstavec 3).

Dle ustavení § 106 odst. 1 insolvenčního zákona dlužník, který hodlá řešit svůj úpadek nebo hrozící úpadek oddlužením, musí s insolvenčním návrhem spojit i návrh na povolení oddlužení. S insolvenčním návrhem je rovněž možné spojit návrh na povolení reorganizace. V těchto případech musí insolvenční návrh obsahovat i náležitosti předepsané pro tyto návrhy a musí k němu být přiloženy další pro ně požadované přílohy.

Institut oddlužení v českém úpadkovém právu je – prostřednictvím příslušných ustanovení insolvenčního zákona – koncipován pro osobu, jež o tento způsob řešení svého úpadku může žádat a již insolvenční zákon (zjednodušeně) označuje (v § 389 odst. 1 insolvenčního zákona) jako „dlužníka, který není podnikatelem“ (k přesnému výkladu tohoto pojmu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 4. 2009, sen. zn. 29 NSČR 3/2009, uveřejněné pod číslem 79/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Jde o způsob řešení úpadku, který může v konečném výsledku (při zdárném průběhu celého oddlužení) vést k tomu, že insolvenční soud přizná dlužníku osvobození od placení zbytku dluhů (§ 414 insolvenčního zákona), čímž se tato část dlužníkových závazků ocitne ve stejném režimu jako tzv. naturální obligace.

Oddlužení přitom může navrhnout jedině dlužník (§ 389 odst. 2 insolvenčního zákona) a rozhodování insolvenčního soudu o takovém návrhu je dvoufázové. Ponecháme-li stranou způsob vyřízení vadného nebo opožděného návrhu, případně návrhu podaného někým, kdo k tomu nebyl oprávněn, insolvenční soud v první fázi projednání takového návrhu nejprve rozhoduje o tom, zda oddlužení povolí („připustí“) nebo zda je zamítne. V případě, že insolvenční soud oddlužení povolí (a ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 písm. c/ insolvenčního zákona tak přijme kladné rozhodnutí o způsobu řešení úpadku oddlužením), nastupuje další (druhá) fáze projednání takového způsobu řešení dlužníkova úpadku, jíž je (v intencích § 399 a § 400 insolvenčního zákona) hlasování věřitelů o přijetí způsobu oddlužení (zpeněžením majetkové podstaty a/nebo plněním splátkového kalendáře) nebo (v případě že věřitelé nepřijmou hlasováním žádný ze způsobů oddlužení) rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu oddlužení (§ 402 odst. 4 insolvenčního zákona). Tato fáze končí rozhodnutím insolvenčního

soudu o tom, zda oddlužení schvaluje (srov. především § 404 až § 406 insolvenčního zákona), tedy (zjednodušeně řečeno) rozhodnutím o věcné opodstatněnosti oddlužení.

Struktura výlučného rozhodování insolvenčního soudu o oddlužení (usnesení o povolení oddlužení a usnesení o schválení oddlužení) je srovnatelná se strukturou rozhodování o návrhu na vyrovnání, coby institutu známého z předchozí úpravy obsažené v zákoně č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV"), jež pracuje (v režimu „přípustnosti" vyrovnání) s usnesením soudu o povolení vyrovnání (srov. § 50 ZKV) a následně s usnesením soudu o potvrzení vyrovnání (§ 60 ZKV). Jakkoliv jinak oba instituty pro odlišná pojetí obou zákonů srovnatelné nejsou, ve výše popsaném ohledu je inspirace úpravy rozhodování o oddlužení v úpravě rozhodování o vyrovnání podle předchozí právní úpravy zřetelná. Podstatný rozdíl však lze vysledovat především v tom, že insolvenční zákon používá (oproti zákonu o konkursu a vyrovnání) pro prověření „přípustnosti" oddlužení a jeho „věcné opodstatněnosti" stejná kriteria (srov. ustanovení § 395 insolvenčního zákona obsahující výčet skutečností pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení a ustanovení § 405 odst. 1 insolvenčního zákona, vážící ke stejným skutečnostem rozhodnutí o neschválení oddlužení).

Pro řešení otázky, zda důvody obsažené v § 395 insolvenčního zákona mají být uplatněny při posouzení „přípustnosti" oddlužení (pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení) nebo (až) při posouzení jeho „věcné opodstatněnosti" (pro neschválení oddlužení), však není určující časové hledisko, tedy to, že (jak se podává z dikce § 405 odst. 1 insolvenčního zákona) skutečnosti, které by jinak odůvodňovaly zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, vyšly najevo (až) v průběhu insolvenčního řízení (po povolení oddlužení). Podstatná je naopak kvalita posouzení zákonných kriterií v jednotlivých fázích oddlužení, tedy to, zda je v možnostech insolvenčního soudu příslušné skutečnosti prověřit (jejich existenci zjistit nebo vyloučit) v jednotlivých fázích oddlužení.

Jde-li (jako v tomto případě) o insolvenční návrh dlužníka, odpovídá povinnosti dlužníka spojit případný návrh na povolení oddlužení (podaný ve smyslu § 391 odst. 2 insolvenčního zákona na předepsaném formuláři) s insolvenčním návrhem (§ 106 odst. 1, § 390 odst. 1, věta první, insolvenčního zákona) povinnost insolvenčního soudu spojit s rozhodnutím o úpadku i rozhodnutí o způsobu řešení úpadku (§ 148 odst. 3 insolvenčního zákona). Vzhledem k tomu, že z ustanovení § 134 insolvenčního zákona se ve spojení s ustanovením § 132 odst. 1 insolvenčního zákona podává, že o insolvenčním návrhu dlužníka má být rozhodnuto (nebylo-li vyhlášeno moratorium) nejpozději do 15 dnů od jeho podání, je odtud zjevné, že insolvenční zákon vyvíjí značný tlak na rychlé rozhodování o insolvenčních návrzích dlužníků a s nimi spojených návrzích na povolení oddlužení.

V takto vymezeném časovém rámci a ve spojení s obsahem ustanovení § 132 odst. 1 insolvenčního zákona (jež určuje, že u insolvenčního návrhu dlužníka postačí, jsou-li rozhodné skutečnosti osvědčeny údaji insolvenčního návrhu a jeho přílohami) se insolvenčnímu soudu pro účely rozhodování o „přípustnosti" oddlužení (o tom, zda oddlužení povolí nebo zda návrh na povolení oddlužení zamítne) nenabízí jiná cesta, než čerpat údaje o skutečnostech ve smyslu § 395 insolvenčního zákona z tvrzení dlužníka zahrnutých v návrhu na povolení oddlužení (jehož obsahové náležitosti předepisuje § 391 odst. 1 insolvenčního zákona) sepsaném na předepsaném formuláři a v povinných přílohách návrhu na povolení oddlužení. Tyto přílohy sestávají především ze seznamu majetku a seznamu závazků dlužníka (srov. § 392 odst. 1 písm. a/ insolvenčního zákona), jež ve smyslu § 104 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona tvoří povinou přílohu insolvenčního návrhu dlužníka a které v případě souběžného podání návrhu na povolení oddlužení musí vedle náležitostí předepsaných ustanovením § 104 odst. 2 insolvenčního zákona obsahovat i náležitosti popsané v § 392 odst. 2 insolvenčního zákona. Dále jde o listiny dokládající údaje o příjmech dlužníka za poslední 3 roky, případně též (nastane-li taková situace) o písemný souhlas nezajištěného věřitele, který se na tom s dlužníkem dohodl, s tím, že hodnota plnění, které při oddlužení obdrží, bude nižší než 30 % jeho pohledávky (srov. § 392 odst. 1 písm. b/ a c/ insolvenčního zákona).

Jestliže podle dlužníkových tvrzení zahrnutých v návrhu na povolení oddlužení sepsaném na předepsaném formuláři a v povinných přílohách návrhu na povolení oddlužení, dlužník nabízí svým nezajištěným věřitelům (kteří nesouhlasili s nižším plněním) méně než 30 % jejich pohledávek, pak je to ve smyslu § 395 odst. 1 písm. b) insolvenčního zákona důvodem pro zamítnutí („nepřipuštění“) návrhu na povolení oddlužení. „Důvodný předpoklad“ insolvenčního soudu podle posledně označeného ustanovení vychází z údajů tvrzených a doložených samotným dlužníkem. Není-li dlužník schopen ani tvrdit skutečnosti, z nichž by bylo možné usuzovat, že nezajištěné věřitele, kteří nesouhlasili s nižším plnění, uspokojí alespoň v rozsahu 30 % jejich pohledávek, je důvod návrh na povolení oddlužení zamítnout.

Posouzení „věcné opodstatněnosti“ oddlužení (v mezích rozhodnutí insolvenčního soudu o tom, zda oddlužení schvaluje), již může být založeno (z hlediska kritéria formulovaného ustanovením § 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) na věcném přezkoumání skutečností, jež předtím byly (musely být) podkladem pro vydání usnesení o povolení oddlužení, aniž by se k nim v zásadě mohl před povolením oddlužení účinně vyjádřit někdo jiný než dlužník sám. Právě za tím účelem se koná schůze věřitelů (srov. § 399 odst. 1 insolvenčního zákona), které se dlužník musí povinně zúčastnit (§ 399 odst. 2, věta první, insolvenčního zákona) proto, aby zodpověděl případné dotazy věřitelů, jež se mohou týkat jeho způsobilosti zajistit, aby v oddlužení nezajištění věřitelé (kteří nesouhlasili s nižším plněním) obdrželi úhradu alespoň v rozsahu 30 % jejich pohledávek. Má-li být této hranice dosaženo až na základě události, jež má nastat v budoucnu (např. na základě zaměstnavatelem dlužníka přislíbeného zvýšení mzdy), je na dlužníku, aby příslušné skutečnosti tvrdil a v případě potřeby také osvědčil. Neodůvodňuje-li stav insolvenčního řízení v době, kdy insolvenční soud rozhoduje o schválení oddlužení, závěr, že nezajištění věřitelé, kteří nesouhlasili s nižším plněním, obdrží na úhradu svých pohledávek v oddlužení alespoň plnění v rozsahu 30 % (i s přihlédnutím ke konkrétním skutečnostem, jež mají podle tvrzení dlužníka nastat v budoucnu), insolvenční soud oddlužení neschválí. Na takovém základě lze totiž důvodně předpokládat, že hodnota plnění, které by při oddlužení obdrželi nezajištění věřitelé (kteří nesouhlasili s nižším plněním), bude nižší než 30 % jejich pohledávek. Obecný úsudek typu, že mzdy porostou nebo že důchody se budou zvyšovat (ve vazbě na možnou inflaci), není podkladem pro závěr, že dlužník (jenž v tomto směru jiné tvrzení nenabídne a nedoloží) dané kriterium splní.

Také dovolací argumentace, jež se pojí s námitkou, že o schválení oddlužení bylo rozhodováno před zjištěním přihlášených pohledávek, není pro danou věc příléhavá. Jakkoliv úkol insolvenčního soudu při schválení oddlužení může být ztížen tím, že některé z těchto pohledávek budou popřeny dlužníkem či insolvenčním správcem, insolvenční zákon zásadně nevylučuje vydání rozhodnutí o schválení oddlužení ani v takovém případě.

U přihlášených pohledávek, jež v době, kdy soud rozhoduje o schválení oddlužení, ještě nejsou přezkoumány (např. proto, že se u nich odstraňují vady přihlášek), je základním východiskem pro závěr, zda k nim v dané fázi řízení má být (vzhledem k ustanovení § 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) přihlédnuto a zda předpoklady pro schválení oddlužení mají být v dotčeném ohledu dále šetřeny, postoj, který dlužník k těmto pohledávkám zaujal (podle ustanovení § 104 odst. 3 insolvenčního zákona, jež mu to ukládá) v seznamu svých závazků (zda je dlužník popírá a proč).

Z insolvenční spisu je přitom patrno, že dlužnice v seznamu svých závazků přes výzvu insolvenčního soudu (usnesením ze dne 25. 1. 2008, doručeným její zástupkyni s procesní plnou mocí 30. 1. 2008) nepopřela žádnou z pohledávek (srov. seznam závazků č. l. A-1/17 a č. l. A 4/3), takže insolvenční soud se správně zabýval tím, zda dlužnice bude schopna uspokojit (v rozsahu daném § 395 odst. 1 písm. b/ insolvenčního zákona) i dosud nezjištěné pohledávky nezajištěných věřitelů, které sama nepopírá.

Dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. tedy dán není.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se rovněž nepodávají. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání ve zbývajícím rozsahu zamítl jako neopodstatněné. (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).